

מואב, מדין, ישראל ובעל-פעור: עיון ב"מעשה פנחס"

Moav or Midian: Who's The Instigator? An Inquiry into Pinehas' Zealotry

(1) במדבר כה

(א) וישב ישראל בשטטים ויחל העם לזנות אל-בנות מואב: (ב) ותקראן לעם לזבחי אלהיהן ויאכל העם וישתחוו לאלהיהן: (ג) ויצמד ישראל לבעל פעור ויחר-אף ה' בישראל: (ד) ויאמר ה' אל-משה קח את-כל-ראשי העם והוקע אותם לה' נגד השמש וישב חרון אפה מישראל: (ה) ויאמר משה אל-שפטי ישראל הרגו איש אנשיו הנצמדים לבעל פעור: (ו) והנה איש מבני ישראל בא ויקרב אל-אחיו את-המדינית לעיני משה ולעיני כל-עדת בני-ישראל והמה כלים פתח אהל מועד: (ז) וירא פנחס בן-אלעזר בן-אהרן הכהן ויקם מתוך העדה ויקח רמח בידו: (ח) ויבא אחר איש-ישראל אל-הקבה וידקד את-שניהם את איש ישראל ואת-האשה אל-קבתה ותעצר המגפה מעל בני ישראל: (ט) ויהיו המתים במגפה ארבעה ועשרים אלה:

(י) וידבר ה' אל-משה לאמור: (יא) פנחס בן-אלעזר בן-אהרן הכהן השיב את-חמתי מעל בני-ישראל בקנאו את-קנאתי בתוכם ולא-כליתי את-בני-ישראל בקנאתי: (יב) לכן אמר הנני נתן לו את-בריתי שלום: (יג) והיתה לו ולירעו אחריו ברית כהנת עולם תחת אשר קנא לאלהיו ויכפר על-בני ישראל: (יד) ושם איש ישראל המכה אשר הכה את-המדינית זמרי בן-סלוא נשיא בית-אב לשמעני: (טו) ושם האשה המכה המדינית כזבי בת-עור ראש אמות בית-אב במדין הוא:

(טז) וידבר ה' אל-משה לאמור: (יז) צרור את-המדינים והקיתם אותם: (יח) כי יצורים הם לכם בנבליהם אשר נכלו לכם על-דבר-פעור ועל-דבר כזבי בת-נשיא מדין אחתם המכה ביום-המגפה על-דבר-פעור:

1 And Israel abode in Shittim, and the people began to commit harlotry with the daughters of Moab. 2 And they called the people unto the sacrifices of their gods; and the people did eat, and bowed down to their gods. 3 And Israel joined himself unto the Baal of Peor; and the anger of Hashem was kindled against Israel. 4 And Hashem said unto Moses: 'Take all the chiefs of the people, and hang them up unto Hashem in face of the sun, that the fierce anger of Hashem may turn away from Israel.' 5 And Moses said unto the judges of Israel: 'Slay ye everyone his men that have joined themselves unto the Baal of Peor.' 6 And, behold, one of the children of Israel came and brought unto his brethren a Midianitish woman in the sight of Moses, and in the sight of all the congregation of the children of Israel, while they were weeping at the door of the tent of meeting. 7 And when Phinehas, the son of Eleazar, the son of Aaron the priest, saw it, he rose up from the midst of the congregation, and took a spear in his hand. 8 And he went after the man of Israel into the chamber, and thrust both of them through, the man of Israel, and the woman through her belly. So the plague was stayed from the children of Israel. 9 And those that died by the plague were twenty and four thousand. 10 And Hashem spoke unto Moses, saying: 11 'Phinehas, the son of Eleazar, the son of Aaron the priest, hath turned My wrath away from the children of Israel, in that he was very jealous for My sake among them, so that I consumed not the children of Israel in My jealousy. 12 Wherefore say: Behold, I give unto him My covenant of peace; 13 and it shall be unto him, and to his seed after him, the covenant of an everlasting priesthood; because he was jealous for his God, and made atonement for the children of Israel.' 14 Now the name of the man of Israel that was slain, who was slain with the Midianitish woman, was Zimri, the son of Salu, a prince of a fathers' house among the Simeonites. 15 And the name of the Midianitish woman that was slain was Cozbi, the daughter of Zur; he was head of the people of a fathers' house in Midian. 16 And Hashem spoke unto Moses, saying: 17 'Harass the Midianites, and smite them; 18 for they harass you, by their wives wherewith they have beguiled you in the matter of Peor, and in the matter of Cozbi, the daughter of the prince of Midian, their sister, who was slain on the day of the plague in the matter of Peor.'

(2) במדבר כז:כח

ויקח בלק את-בלעם ראש הפעור הנשקף על-פני הישימון:

(3) דברים לד:ו

ויקבר אתו בגל בארץ מואב מול בית פעור ולא ידע איש את-קברתו עד היום הזה:

(4) יהושע יג:כ

ויבית פעור ואשדות הפסגה וביית הישמות: και Βαιθφογωρ και Ασηδωθ Φασγα και Βαιθασμουωθ

(5) הושע ט

כענבים במדבר מצאתי ישראל בכבודה בתאנה בראשיתה ראיתי אבותיכם המה באו בעל-פעור ויגורו לבשת והיו שקוצים כאהבים:

¹ και εἶπεν Μωυση τὰς φυλαῖς Ἰσραηλ Ἐποκτείνετε ἕκαστος τὸν οἰκεῖον αὐτοῦ τὸν τετελεσμένον τῷ Βεελφεγωρ

Questions:

- 1) If the "whoring" began with the daughters of מואב, why are they "let off the hook" here?
- 2) Why is the prohibition against marrying מואבים related to their lack of hospitality and their hiring בלעם to curse us – but no mention is made of this incident?
- 3) Whose god is פעור?
- 4) Why is the war against מדין termed a "war of vengeance"?
- 5) What is פינחס's role in that war? And why is he given the "full פנחס" all 3 times in this story?

6 במדבר לא

(א) וידבר ה' אל משה לאמר: (ב) נקם נקמת בני ישראל מאת המדינים אחר תאסף אל עמיך: (ג) וידבר משה אל העם לאמור החלצו מאתכם אנשים לצבא והיו על-מדין לתת נקמת-ה' במדין: (ד) אלף למטה אלף למטה לכל מטות ישראל תשלחו לצבא: (ה) וימסרו מאלפי ישראל אלף למטה שנים עשר אלף חלוצי צבא: (ו) וישלח אתם משה אלף למטה לצבא אתם ואת פינחס בן אלעזר הכהן לצבא וכלי הקדש והעצרות התרועה בידו: (ז) ויצבאו על-מדין כאשר צוה ה' את משה ויהרגו כל-זכר: (ח) ואת מלכי מדין הרגו על-חלליהם את-איו ואת דקס ואת צור ואת חור ואת רבע חמשת מלכי מדין ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב: (ט) וישבו בני ישראל את-נשי מדין ואת טפם ואת כל-ביתם ואת כל-מקניהם ואת כל-חילם ביום: (י) ואת כל-עריהם במושבבתם ואת כל-טירתם שרפו באש:

7 דברים ב

(ח) ונעבר מואב מאת אחינו בני-עשו הישבים בשעיר מדרך הערבה מאילת ומעצין גבר ס ונפלו ונעבר דרך מדבר מואב: (ט) ויאמר ה' אלי אל-תצער את-מואב ואל-תתגר בס מלחמה כי לא-אתן לך מארצו ירשה כי לבני-לוט נתתי את-ער ירשה:

The land of Moav is "off-limits" to us as it is an inheritance given to the children of Lot

8 דברים כג

(ד) לא-יבא עמוני ומואבי בקהל ה' גם דור עשירי לא-יבא להם בקהל ה' עד-עולם: (ה) על-דבר אשר לא-קדמו אתכם בלחם ובמים בדרך בצאתכם ממצרים ואשר שכר עליך את בלעם בן בעור מפתור ארם נהרים לקללך: (ו) ולא-אבה ה' אלהיך לשמע אל-בלעם והפך ה' אלהיך לך את-הקללה לברכה כי אהבך ה' אלהיך: (ז) לא-תדרש שלמם וטבתם כל-ימך לעולם:

Moavim may not marry in – because of their lack of hospitality in the desert and for hiring Bil'am

9 במדבר כב

וידא בלק בן-עפור את כל-אשר-עשה ישראל לאמרי: ויגר מואב מפני העם מאד כי רב-הוא ויקץ מואב מפני בני ישראל: ויאמר מואב אל-יקני מדין עתה ילחכו הקהל את-כל סביבתינו בלחך השור את ירק השדה ובלק בן-עפור מלך למואב בעת ההוא: וישלח מלאכים אל-בלעם בן בעור פתוה אשר על-הנהר ארץ בני-עמו לקראלו לאמור הנה עם יצא ממצרים הנה כסה את-עין הארץ והוא ישב ממלי: ועתה לכה נא ארה-לי את-העם הזה כי-עצום הוא ממני אולי אוכל נבדה-בו ואגר שנו מן הארץ כי ידעתי את אשר-תברך מבדך ואשר תאר יואב: וילכו יקני מואב ויקני מדין וקסמים בידם ויבאו אל-בלעם וידברו אליו דברי בלק: ויאמר אליהם לינו פה הלילה והשבתני אתכם דבר כאשר ידבר ה' אלי וישבו שרי-מואב עם-בלעם: ויבא אלהים אל-בלעם ויאמר מי האנשים האלה עמך: ויאמר בלעם אל-האלהים בלק בן-עפור מלך מואב שלח אלי: הנה העם היצא ממצרים ויכס את-עין הארץ עתה לכה קבה-לי אתו אולי אוכל להלחם בו וגרשתיו: ויאמר אלהים אל-בלעם לא תלך עמהם לא תאר את-העם כי ברוך הוא: ויקם בלעם בפקר ויאמר אל-שרי בלק לכו אל-ארצכם כי מאן ה' לתתי להלך עמכם: ויקומו שרי מואב ויבאו אל-בלק ויאמרו מאן בלעם הלך עמנו:

10 בראשית לו-לח

וימת חשם וימלך תחתיו הדר בן-בדד הממה את-מדין בשדה מואב ושם עירו עוית:

11 בראשית לו-בח

ויעברו אנשים מדינים סורים ומשכו ויעלו את-יוסף מן-הבור ומברו את-יוסף לישמעאלים בעשרים כסף ויבאו את-יוסף מצרימה:

12 שמות ב-טו-טז

...ויברח משה מפני פרעה וישב בארץ מדין וישב על-הבאר: וזכזכו מדין שבע בנות ותבאנה ותדלנה ותמלאנה את-הקדושים להשקות צאן אביהן:

13 שופטים ו

ויעשו בני-ישראל דרע בעיני ה' ויהנם ה' ביד-מדין שבע שנים: ותעז ירמדין על-ישראל מפני מדין עשו להם בני ישראל את-המנהרות אשר בהרים ואת המערות ואת המעדות: והיה אס-דוע ישראל ועלה מדין ועמלק ובני-קדם ועלו עליו: